

Kristjan Moora
Saaremaa Põlisrahvas Seltsing

Teie 23.01.2025

Meie .05.2025 nr 1-6/25-9/2

**Vastus kollektiivsele pöördumisele
„Nõuame Saaremaa põlisrahva õiguste
riiklikku tunnustamist ja kaitset“**

Lugupeetud pöördumise algataja

Riigikogu juhatus võttis kollektiivse pöördumise „Nõuame Saaremaa põlisrahva õiguste riiklikku tunnustamist ja kaitset“ 20.02.2025 otsusega nr 18 menetlusse ning edastas selle edasiseks menetlemiseks põhiseaduskomisjonile. Riigikogu menetleb kollektiivseid pöördumisi Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse 18². peatüki „Kollektiivsete pöördumiste menetlemise kord“ alusel.

Põhiseaduskomisjon arutas pöördumist 6. mai 2025. aasta istungil, kus pöördujate kontaktisikuna osalesite ka Teie koos Anti Kukkelaga.

Põhiseaduskomisjon otsustas mitte nõustuda pöördumises esitatud ettepanekuga ning lükata esitatud ettepanek Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152¹³ punkti 5 alusel tagasi.

Kõige olulisem põlisrahvaid puudutav dokument on 2007. aasta ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsioon, millega ka Eesti on liitunud. Selles deklaratsioonis käsitletakse põlisrahvaste probleeme, õiguseid ja olulisust, kuid puudub põlisrahva definitsioon. Välisministeeriumi info kohaselt mõisteti deklaratsiooni läbirääkimistel põlisrahvastena eelkõige inimesi, kes on mingis riigis või maal elanud teadaolevalt kauem kui kolonisaatorid ja hilisemad sisserändajad. ÜRO töötasandi määratluse kohaselt loetakse põlisrahvasteks rahvaid, kes elavad koloniaalvõimude loodud riikide aladel ning kelle põlisrahvas on enamasti marginaliseerunud. Lähtutakse sellest, et põliskeelte kõnelejad on eraldi rahvus. Nad on kaotanud oma maad, neid diskrimineeritakse rahvuse tõttu, nad ei ole saanud vastavalt oma vajadustele areneda. Toonitatakse, et kaitsta tuleb nende õigust oma maale, territooriumidele ja ressurssidele, samuti et nende maad tuleb demilitariseerida.

Tartu Ülikooli kultuuriteaduste professori Kristin Kuutma 2018. aastal Kultuuriministeeriumile koostatud kokkuvõttes on välja toodud, et Eestis ei ole põlisrahvaid, sest vastasel juhul peaks kehtima olukord, kus eestlased kui domineeriv rahvas on oletatava põlisrahva asukoha vallutanud või vägivaldselt allutanud, kuid eestlased on rahva/rahvusena välja kujunenud alles 19. sajandi teises pooles. Enne seda olid määravad paikkondlikud eripärad tänase Eesti eri piirkondades ja ühiskondlik seisus (talupoegkond), kelle osas kehtis sajandeid sunnismaisus. Allutatuna ja vallutatuna on 20. sajandi eri perioodidel just eestlased olnud põlisrahva staatuses.

Nimetatud kokkuvõttes on märgitud, et rahvusvahelises teaduslikus mõttes ei eksisteeri Euroopas teisi põlisrahvaid peale saamide.

Samuti puudub põlisrahva termin Eesti õigusruumis. Põhiseadus sätestab, et kõrgeima riigivõimu kandja on rahvas ning Eesti on riiklikult korralduselt ühtne riik. Rahvas teostab kõrgeimat riigivõimu hääleõiguslike kodanike kaudu Riigikogu valimisega või rahvahääletusega ehk põhiseaduse tähenduses on rahvas Eesti Vabariigi kodanikkond. Saarlastel on võimalik osaleda kohaliku elu küsimustes läbi oma esindusorgani, milleks on Saaremaa Vallavolikogu.

Eeltoodust tulenevalt ei saa pidada õigeks, et ühe rahva sees on erinevad rahvad. Saarlased, setod, kihnlased, võrokesed ja teised on osa eestlastest, mitte ei vastandu eestlastele. Rahvusvaheliselt levinud arusaama kohaselt ei saa Eestis erineva piirkondliku identiteediga inimesi pidada põlisrahvaks, vaid nad kuuluvad Eestis põliselt elava eesti rahva koosseisu.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ando Kiviberg
esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee